

Lajos Kossuth fra Italia e Cina

Kossuth Lajos Olaszország és Kína között

La storia di Lajos Kossuth, patriota e uomo politico ungherese, i suoi legami con l'Italia e il Risorgimento italiano sono ben noti e ampiamente documentati nella nostra letteratura storiografica. Fallita la rivoluzione del '48 fu costretto a riparare prima in Turchia, poi in America e in Inghilterra. Durante l'esilio di Londra Kossuth si tenne in contatto con i protagonisti delle rivoluzioni europee; strinse amicizia con Mazzini e per suo impulso numerosi ungheresi seguirono Garibaldi nella spedizione dei Mille. Rifiutata l'amnistia concessagli dalla monarchia austro-ungarica, rimase in esilio volontario a Torino, dove morì nel 1894. Pochi sanno invece che la sua figura di patriota rivoluzionario sollecitò la curiosità di un illustre intellettuale cinese suo coevo, Liang Qichao. Grande pensatore e pubblicista, nel 1898 Liang prese parte al movimento di riforme istituzionali dell'impero detto dei Cento Giorni accanto a Kang Youwei. Il movimento dei Cento Giorni fu un fallimento e, mentre molte teste cadevano, Liang riparava in Giappone. Qui ebbe modo di accostarsi alle principali opere della storia e della letteratura occidentale. Studiò con interesse il Risorgimento italiano ammirandone le figure di Mazzini, Garibaldi e Cavour, che ispirarono il saggio storico *Biografie dei tre eroi che hanno fatto l'Italia*. Della storia italiana del XIX secolo voleva carpire l'ardore rivoluzionario e farne un esempio di patriottismo per scuotere le immobili coscienze del popolo cinese, che alla fine del XIX secolo era in balia del decadente impero Qing, ormai prossimo al collasso. Fra le letture della storia europea l'attenzione di Liang dovette infine cadere su Lajos Kossuth, eroe ungherese. Se l'Italia era da sempre nota ai cinesi quale discendente del glorioso impero romano (chiamato anche Grande Qin, dal nome della dinastia che per prima unificò la Cina e fondò l'impero; dallo stesso Qin proviene la moderna locuzione Cina), l'Ungheria doveva parere allora un semplice toponimo, una mera estensione geografica dell'Europa centro-orientale non meglio identificata. La figura di Kossuth, fervente patriota e fine oratore, nonché il suo avventuroso percorso biografico furono tuttavia sufficienti a conquistare le simpatie di Liang e a convincerlo a scrivere per intero la storia della sua vita, mettendone in risalto le virtù di uomo politico e di profondo conoscitore del popolo. Nella biografia di Kossuth è presente un puntuale e sistematico tentativo di mettere in evidenza i tratti comuni e le similitudini fra il popolo cinese e quello magiaro: il problema dell'emancipazione della terra e della risoluzione dei vincoli feudali, che in Cina risaliva all'epoca dei Zhou (XI-VIII sec. a.C.); il problema della lingua nazionale, e cioè l'ufficializzazione della lingua ungherese nella personale battaglia di Kossuth e l'ammodernamento del sistema educativo cinese nelle riforme proposte da Liang; la delicata questione della convivenza delle minoranze, che il pensatore cinese addita fra le cause principali della guerra civile e del fallimento della rivoluzione ungherese. Liang si chie-

A magyar politikus és hazafi történetét mindnyájan jól ismerjük, nem kevésbé az Olaszországhoz és az olasz felvilágosodáshoz fűződő kapcsolatát, amelyek bőségesen rögzítve vannak történetírásunkban is. Kossuth a '48-as forradalom bukása után előbb Törökországban, majd Amerikában és Angliában volt kénytelen menedéket keresni. Londoni száműzetése idején folyamatosan kapcsolatban volt az európai forradalmak főszereplőivel; szoros barátságot kötött Mazzinivel és biztató szavaira számos magyar követte Garibaldi az Ezrek hadjáratába. Nem fogadta el az Osztrák – Magyar Monarchia által felkínált amnesztiát, hanem önkéntes száműzetésben Torinóban maradt és itt hunyt el 1894-ben. Azt azonban kevesen tudják, hogy a forradalmi hazafi alakja felkeltette egy kínai kortársa, az illusztris értelmiségi, Liang Qichao érdeklődését. Liang, a nagy gondolkodó és publicista 1898-ban Kang Youwei-vel együtt részt vett a birodalom intézményes reformmozgalmában, amelyet a 100 nap mozgalmának is neveztek. A mozgalom megbukott és míg sokak feje porba hullott, addig Ling Japánban keresett menedéket. Itt lehetőség nyílt arra, hogy jobban megismerje a nyugati világ irodalmának és történelmének főbb műveit. Nagy érdeklődéssel tanulmányozta az olasz felvilágosodást, csodálta Mazzinét, Garibaldi és Cavourt, akik ihletet adtak *A három hős életrajza, akik Olaszországot teremtették* című történelmi esszéjéhez. A XIX. századi olasz történelem forradalmi hevéét akarta megragadni és azzal a hazafiság példáját statuálni, azért, hogy tudatára ébressze a XIX. századi, Quing hanyatló birodalmának – ami ma az összeomlás szélén áll – hatalma alatt álló kínai népet. Európa történetének sorai között Liang figyelme végül Kossuth Lajosra irányult. Ha a kínaiak Olaszországra kezdettől fogva úgy tekintettek, mint a dicsőséges római birodalom utódjára (Grande Quin néven is emlegették, amely a Kínát elsőként egyesítő és a birodalmat megalapító dinasztiáról kapta nevét; Quin nevéből pedig a modern Kína kifejezés ered), akkor Magyarországnak csak egyszerű helynévként kellett volna feltűnnie a térképen, mint Közép-Kelet Európa egyik, másként nem beazonosított földrajzi kiterjedése.